

Te grote BBC moet snoeien

Van onze mediaredactie

LONDEN – De Britse omroep BBC zal twee digitale radiozenders sluiten en halveert de activiteiten op zijn website. Ook gaat de omroep fors minder uitgeven aan populaire Amerikaanse tv-programma's.

Volgens de Britse krant *The Times* zal directeur van de BBC Mark Thompson volgende maand bekendmaken dat de omroep te groot is geworden en moet inkrimpen om ruimte te bieden aan commerciële concurrenten. De focus komt te liggen op kwaliteit in plaats van kwantiteit.

De BBC vangt jaarlijks omgerekend vier miljard euro kijk- en luistergeld van de staat. De omroep gaat er vanuit dat die toelage in 2013 zal worden bevroren. Het bedrijfsplan wordt gezien als een poging een mogelijk conservatieve regering te tonen dat de BBC het effect van de crisis op commerciële concurrenten begrijpt, en dat de omroep geen bemoeienis van buitenaf nodig heeft om orde op zaken te stellen, stelt *The Times*.

Als per 2013 nog maar de helft van het aantal webpagina's gemaakt zal worden, houdt dat ook in dat een kwart van het personeel dat daar verantwoordelijk voor is, moet verdwijnen en ook het budget met 25 procent wordt teruggeschoefd. Op buitenlandse aankopen, waaronder dramaserie als *Mad men* en *Heroes*, wordt 25 procent bespaard – en in het uiterste geval zelfs 33 procent.

De Britse vakbond voor journalisten heeft acties aangekondigd. De BBC wil niet reageren op de berichten. De Britse omroep ligt geregeld onder vuur van mediabedrijven die de omroep beschuldigen van oneerlijke concurrentie.

Avatar, de meest winstgevende film ooit, leidt bij sommigen tot hoofdpijn.

FOTOGPD

Hij bestaat echt: de Avatar-hoofdpijn

MARC LAAN

Menige bezoeker aan de 3d-kaskraker *Avatar* wist het al: na drie uur kijken met een ongemakkelijk brillette op, verlaat een deel van het publiek de bioscoop met hoofdpijn of prikogen. Nu is ook wetenschappelijk vastgesteld dat deze klagers geen simulanten zijn.

Bij twintig procent van de bevolking blijken de ogen niet in staat aan de hersenen één beeld af te leveren van wat zij met twee ogen zien. Niet de hersenen, maar de ogen zelf raken in de war: zij proberen als vanouds scherp te stellen op het scherm. Tegelijk merken de ogen dat zij moeten focussen op beelden vóór en achter het scherm. Gevolg: de coördinatie tussen de ogen en de hersenen loopt mis.

Onderzoeker Marc Lambooy van de Technische Universiteit in Eind-

hoven heeft onlangs een test ontwikkeld die eenvoudig kan vaststellen wie bevattelijk is voor de Avatar-hoofdpijn.

Lambooy ontdekte dat de meeste mensen zich er niet eens van bewust zijn dat zij hiervan last hebben. Dat blijkt pas wanneer zij belanden in een 3d-film, of als zij een driedimensionaal computerspel spelen. Zelfs bioscoopbezoekers die geen oogcoördinatieprobleem hebben, kunnen last krijgen van 3d-hoofdpijn.

De klachten blijken zich vooral voor te doen als driedimensionale beelden met extreem veel dieptewerking gepaard gaan met heftige beweging in beeld. Die combinatie is nu net het recept waarmee regisseur James Cameron *Avatar* tot meest winstgevende film ooit wist op te stuwten.

De test van Lambooy komt pas later beschikbaar voor de consument,

die dan thuis zelf de dieptewerking van de tv of game-pc kan instellen. "Voor de bioscoop is dat natuurlijk geen optie," zegt hoogleraar Wijnand IJsselstein, onder wiens hoede de Lambooy promoveert. "De bioscoop is een groepsactiviteit, daar kan je het beeld niet aanpassen aan één bezoeker."

Volgens de hoogleraar is de 3d-test 'een tamelijk belangrijke wetenschappelijke ontwikkeling'. "Voor het eerst kan de wetenschap nu onderzoeken wie last heeft van 3d-klachten."

Onderzoeker Lambooy, die nauw samenwerkt met optometrist Marten Fortuin van de Hogeschool Utrecht, gebruikte tachtig kijkers als proefkonijnen. De helft van hen kampte met 3d-irritaties aan hun ogen.

"Die groep blijkt aanzienlijk meer risico te lopen op klachten bij 3d-beelden," aldus IJsselstein. "In het

alledaagse leven hebben deze mensen helemaal geen klachten, terwijl zij toch de hele wereld in 3d zien."

Hoogleraar IJsselstein wil nog niet zo ver gaan dat filmstudio's de bezoekers tevoren moeten wijzen op het risico van hoofdpijn of oogirritaties. "Het is aan de filmaatschappij of zij wil waarschuwen voor een beetje trekkende ogen."

Toch is de wetenschapper behoedzaam: "Of er risico's na bioscoopbezoek blijven, is momenteel onduidelijk. Daar weten wij nog te weinig van. Wel is bekend dat de Japanse tv-zender NHK, zeg maar de NOS daar, een 3d-tv-kanaal uit de lucht heeft gehaald, na klachten bij jonge kinderen. Het is onduidelijk of die klachten blijvend zijn, maar men heeft daar kennelijk geen risico willen nemen. Zeker is dat de wetenschap geen inzicht heeft over de gevolgen van 3d-beelden voor jonge kinderen."

Minder kunstsubsidie, en toch gratis musea

Bijna alle politieke partijen in Amsterdam zeggen kunst en cultuur belangrijk te vinden, maar hun visie op de komende bezuinigingen is niet duidelijk.

JOOST ZONNEVELD

Laurens Ivens van de SP, bij voorbeeld, vindt wel, om te beginnen, dat de gemeente in economisch moeilijke tijden juist moet investeren. "Steeds meer kunstinstellingen moeten sponsors zoeken, maar de markt is nu grillig, daar kun je de kunsten niet van afhankelijk maken."

Evelien van Roemburg, kandidaat voor GroenLinks, heeft geen moeite met sponsoring, 'maar kunst kan niet afhankelijk zijn van de markt.' CDA'er Lex van Drooge denkt daar anders over. "Wij zien dat veel kunstinstellingen zich richten op een klein elitaïr groepje, veel te afhankelijk zijn van subsidie en ook niet geprikkeld worden om zelf geld binnen te halen. Dat willen wij de komende jaren veranderen." Van Drooge noemt het Concertgebouw

en de Hermitage als een goede voorbeeld: "In het Concertgebouw is de bezetting hoog. De Hermitage heeft van het rijk, de provincie en sponsors geld gekregen en nu moeten ze er voor zorgen dat er veel mensen naartoe gaan. En dat lukt." Het CDA vindt derhalve dat publieksvoorstellingen voortaan voor minimaal vijftig procent uit eigen inkomsten worden betaald.

De VVD vindt ook dat er helemaal een einde moet komen aan de 'af-

nigen op kunst en cultuur."

De hele discussie rond het nieuwe Kunstenplan van Gehrels, waarin de maatschappelijke doelstelling een heikel punt was, heeft dus niet geleid tot andere dan eerder ingenomen standpunten. Van Roemburg (GL) vindt dat kunst en de maatschappij niet los van elkaar staan: "De politiek mag best iets zeggen over de wenselijkheid van kunst als het bijvoorbeeld over diversiteit gaat."

Het gaat om zo'n twaalf miljoen bezuinigingen, maar niemand weet hoe

hankelijkheid van subsidies'. De politiek moet zich helemaal niet met kunst bemoeien, zeggen ze daar. Laat staan dat er 'sociale en maatschappelijke doelstellingen' in het kunstbeleid terecht komen.

Onno van de Muysenberg, kandidaat voor D'66, vindt ook dat er een duidelijke scheiding moet komen tussen kunst en sociale doelstellingen "zodat er uiteindelijk meer geld voor kunst overblijft". "Eigenlijk willen we zo weinig mogelijk bezui-

Carolin Gehrels (PvdA, nu nog wet-houder), vindt uiteraard ook nog steeds dat de politiek aangaande de kunst maatschappelijke ambities mag formuleren. En verantwoordelijkheid mag vragen. "Als je kunst en cultuur voor alle Amsterdammers toegankelijk wil maken, dan mag je aan kunstinstellingen die je subsidieert toch wel vragen hoe ze dat gaan doen?"

Gehrels wil nog niet zeggen waarop bezuinigd moet worden. Wel dat het

om ongeveer twaalf miljoen gaat.

GroenLinks zegt in de bezuinigingen kunst en cultuur zoveel mogelijk te willen ontzien. Hoe dat moet, is onduidelijk. Wel is GroenLinks klaar met grote projecten: "Laten we eerst maar afbouwen wat nog moet: het Stedelijk, het Rijks, het Filmmuseum, het Scheepvaartmuseum." Groenlinks zal in de toekomst liever bezuinigen op enkele grote instellingen, dan op honderd kleine. Van Roemburg: "Om een nieuwe generatie kunstenaars kans te geven."

Aan goede bedoelingen geen gebrek. Bijna iedere partij wil beter kunstonderwijs; SP wil musea voor kinderen tot twaalf jaar gratis maken.

Gratis museumbezoek voor volwassenen wil ze trouwens ook, al is het slechts één keer per jaar; van Sociaal Amsterdam mogen de mensen elk kwartaal.

Het meest concreet van alles is de wens van de SP wil om langdurige werklozen inzetten in de kunstsector, 'zodat zij werkervaring opdoen en de instellingen extra mensen hebben'. Maar met een bezuiniging van 25 procent voor de boeg zal de sector waarschijnlijk genoeg eigen werklozen krijgen.

Rob Hornstra wil paria van Sotsji worden

Fotograaf Rob Hornstra werkt aan *The Sochi project*; een reportage over de veranderingen in de regio aan de Zwarte Zee waar in 2014 de Winterspelen zijn. 'Russische journalisten en fotografen hebben het pas echt moeilijk.'

JAN PIETER EKKER

De Olympische Winterspelen in Vancouver zijn nog niet voorbij, maar fotograaf Rob Hornstra heeft zijn blik al lang en breed op de volgende editie gericht: Sotsji 2014. "In de zomer is Sotsji een ranzig, Benidormachtig oord – dat vind ik nog wel leuk. En er staat een mooi cultuurhuis waar ik balletmeisjes heb gefotografeerd. Maar verder heeft de stad mij als fotograaf niet zo veel te bieden. Ik heb veel meer met het gebied eromheen."

"Ik zou wel graag van de mensen van het IOC willen horen waarom de volgende Winterspelen in een subtropisch oord zijn. Er groeien daar palmbomen! Sotsji wordt de Russische rivière genoemd! Ik snap niet dat er niet veel meer weerstand is." Hornstra studeerde Fotografische Vormgeving aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Zijn eerste fotoboek, *Communism & cowgirls* uit 2004, focust op de eerste generatie jongeren die opgroeide na de val van het communisme.

Ook in zijn boek *101 Billionaires* toont Hornstra de schaduwzijde van het nieuwbakken kapitalisme in de voormalige Sovjet-Unie. "Ik geloof niet in het kapitalisme; dat is een fout systeem. Maar hetzelfde

geldt zeker ook voor het communisme. Ik was benieuwd naar de overgang. En naar het gebied. Ik sprak geen woord Russisch toen ik er voor het eerst heen ging. Sterker: ik sprak nauwelijks Engels. Maar ik had een geweldige tijd. Het is krankzinnig moeilijk om er te werken, maar de interessante verhalen liggen werkelijk voor het opscheppen."

Sinds vorig jaar werkt Hornstra met journalist en filmmaker Arnold van Bruggen aan *The Sochi Project*: een reportage over de veranderingen in de regio aan de Zwarte Zee waar in 2014 de Olympische Spelen zullen zijn.

'Ik snap niet dat de Winterspelen in een subtropisch oord zijn'

Die extreme make-over gebeurt al: vluchtelingenflats en armoedige resorts verdwijnen in hoog tempo, Sovjet-sanatoria worden omgebouwd tot viersterrenhotels. Duzenden arbeiders uit heel Rusland wonen in prefab-woningen om de stadions, hotels en moderne infra-

Rob Hornstra: Mikhail Karabelnikov, Sochi, Russia (2009).

structuur op tijd af te hebben. Helikopters vliegen af en aan met bouwmaterialen. "Het perscentrum wordt gebouwd in een beschermde moerassige laagvlakte. Dat mag helemaal niet. Geologen zeggen dat de stadions binnen de kortste keren zullen weg-

zakken. Maar ook dat lijkt vooralsnog niemand te interesseren."

The Sochi Project is kostbaar, er is dertigduizend euro per jaar nodig, schat Hornstra, terwijl kranten en tijdschriften nauwelijks nog budget hebben voor fotojournalistiek. Hornstra en Van Bruggen bedachten een eigen financieringsmodel: iedereen die deze synthese van kunst en journalistiek een warm hart toedraagt, kan donateur worden.

Tien, honderd of duizend euro per jaar levert de status op van respectievelijk bronzen, zilveren en gouden donateur. Elke categorie heeft eigen privileges, variërend van toegang tot de website waarop alle artikelen, fotoseries, interviews en essays worden gepubliceerd tot een luxe verzamelbox met originele prints.

Inmiddels hebben 274 donateurs een kleine achttienduizend euro geïnvesteerd in het project.

Onlangs werden de gouden en zilveren donateurs getraakteerd op de eigen beheer gemaakte publicatie *Sanatorium*, bestaand uit een beeldkatern en een fictief dagboek. "Er is geen veiliger onderwerp dan sanatoria. We hadden ook eerst iets over prostituties kunnen doen, maar dat is gewoon niet handig." "Ik zou het overigens ook wel weer wat vinden, als we er na vier jaar worden uitgeknikkerd. Het is me veel waard als ik aan het eind kan zeggen dat ik het ze lastig heb gemaakt: Rob Hornstra, de paria van Sotsji."

Of ze in Rusland in de gaten worden gehouden, weet Hornstra niet. Wel heeft hij momenteel veel moeite om een persivum te bemachtigen. "Dat is een vrij ernstige schending van de persvrijheid natuurlijk. Ik

vindt dat vreemd. Als je de Spelen wilt organiseren, dan weet je toch dat er kritische journalisten komen kijken?"

Russische journalisten en fotografen, die hebben het pas echt moeilijk, weet Hornstra.

"Rusland staat vijfde op de lijst met landen waar de meeste journalisten omkomen tijdens hun werk. Maar volgens mij staan ze met afstand eerste wat betreft moorden op journalisten uit eigen land. Die worden gewoon afgeknald. Ik heb groot respect voor journalisten die verslag doen vanuit Tsjetsjenië. Het is daar zo ontzettend losgeslagen. Ik zou best bang zijn om daarnaartoe te gaan."

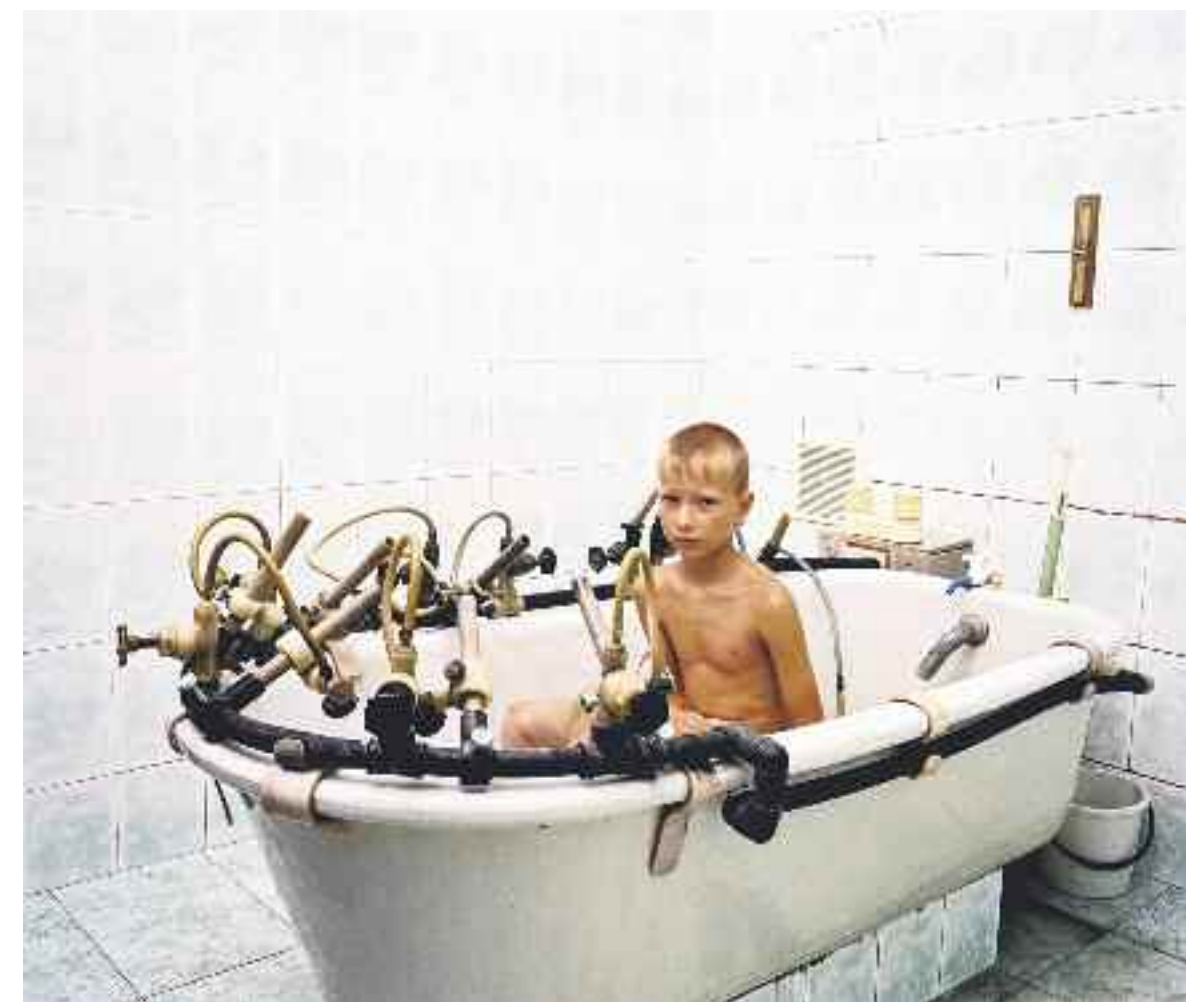
Zijn komende reizen gaan naar

'Een foto kan een ander, op zichzelf staand verhaal vertellen'

Abchazië, óók een gebied met een omstreden status, op nog geen tien kilometer van de plek waar de Winterspelen zullen zijn.

"Het land is helemaal leeg, iedereen is gevlucht. Wat ik daar precies moet gaan fotograferen, weet ik nog niet. Een kaal stuk land met veel beton is niet mijn soort fotografie. Ik ga op zoek naar mijn eigen verhaal. Een foto hoeft wat mij betreft niet alleen een verhaal te illustreren. Een foto kan ook weer een ander, op zichzelf staand verhaal vertellen."

Beelden van *The Sochi project* zijn t/m 24 mei te zien op de tentoonstelling *Quicksan NL #01* in het Nederlands Fotomuseum. thesochiproject.org.

Rob Hornstra: Dima, Matsesta, Russia (2009).

FOTO'S COURTESY FLATLAND GALLERY NL